

BLOEMENSTROKEN ALS TANKSTATIONS VOOR NATUURLIJKE BESTRIJDERS

EEN RONDJE LANGS DE VELDEN

September is de maand van de open dagen bij de zaadfirma's. Het weer zit mee. Voldoende reden voor redacteur Leen Janmaat om op onderzoek uit te gaan. Verslag van nieuwe resistente rassen van onder meer pompoen, sla, wortel, rode ui en plantui. TEKST & FOTO'S | LEEN JANMAAT

VITALIS

Ik begin mijn rondje veredelingsvelden bij Vitalis in Voorst. Marcel van Diemen is mijn gids en hij voert me om te beginnen naar pompoen. Pompoenen zitten in de lift, het areaal groeit op alle fronten. Naast de bekende oranje Hokkaido liggen er vele kleurvarianten van dit ras. Ook de Butternut is te vinden. Uchi Kuri is volgens veredelaar Marcel een degelijk zaadvaste selectie. Hoewel de productie wat onder doet ten opzichte van de nieuwe hybride varianten blijft het een betrouwbare keuze. In de Hokkaido rassen die Vitalis voert, zit het genetisch materiaal uit Uchi Kuri. De discussie over hybride en zaadvaste rassen blijft lastig. Er zijn altijd telers die eenmalig zaad van zaadvaste rassen aankopen en vervolgens zelf aan het vermeerderen slaan. Het zaadbedrijf loopt hiermee inkomsten mis, waardoor er geen financiële ruimte voor vernieuwing is. Maar volgens Marcel is dit niet de hoofdreden om voor hybriden te kiezen: "Met behulp van inteeltlijnen kunnen we sneller stappen zetten en rassen brengen die goed produceren en bijvoorbeeld resistent zijn." Overigens vermeldt de catalogus van Vitalis welke rassen F1 hybriden zijn en welke zaadvast.

Bij de selectie van de pompoenen kijkt Marcel naar opbrengst en naar gewichtsindeling: te kleine of te grote vruchten zijn lastig te vermarkten. Uiteraard tellen ook smaak en bewaarbaarheid mee. Naast Orange Summer F1 is ook Bright Summer F1 – een ras met een goede opbrengst, vruchten tussen 500 en 1200 gram en virusresistentie – in het vermeerderingsprogramma opgenomen.

Ook slasoorten zijn een belangrijke gewasgroep voor Vitalis. Hiervoor staat resistentieveredeling centraal. Ieder jaar worden resistenties tegen Bremia wel

doorbroken. Dat komt doordat de schimmel zich ook geslachtelijke voortplant. Hierdoor verschijnen nieuwe varianten Bremia, met een vergroot risico dat de ingebouwde resistentie wordt doorbroken. De verdelers maken daarom gebruik van meerdere resistentiegenen; de kunst is om nieuwe rassen achter de hand te hebben die resistent zijn tegen de nieuwe isolaten. Marcel verwacht niet dat deze ratrace snel ten einde is. Wel is Vitalis op zoek naar intermediaire resistentie. Deze resistentie berust op een gelukkige combinatie van meerdere genen waardoor een gewas zich kan weren tegen de aanwezige infectiebronnen. Batavia Grazer Krauthauptel is een voorbeeld hiervan. Dit ras is afkomstig uit Oostenrijk, gaat al vele jaren mee en wordt daar nog steeds geteeld. Het ras vormt wel een lichte aantasting met Bremia op het oude blad, maar het geeft altijd een oogstbaar product.

BEJO

Twee dagen later rijd ik naar Warmenhuisen waar Bejo een week lang bezoekers uit alle windstreken ontvangt. Ik spreek met Bram Weijland. De biologische proefvelden bij Bejo zijn herkenbaar aan de bloemenranden. Nut en noodzaak van de toegevoegde biodiversiteit wordt uitgelegd op borden langs de velden. Op de velden staan uiteraard de gewassen

waar Bejo zich van oudsher op richt. Afgelopen jaren zijn daar diverse slarassen bijgekomen, mede door de overname van Agrisemen. Voor de biologische afdeling van Bejo zet de groei door: afgelopen jaar een omzetting van 24%, meldt Bram. Naast de binnenlandse afzet neemt de export naar vooral Duitsland en Frankrijk toe. Ook de VS en Canada worden belangrijkere klanten. "De markt verwacht dat een biologische teler biozaad gebruikt. Daarom kunnen wij nog jaren van groei tegemoet zien."

De infectiedruk van schimmelziekten is dit jaar erg hoog. Gelukkig vormt valse meeldauw, met de komst van resistente rassen zoals Hylander, niet langer een bedreiging voor de biologische uienteelt. Ook voor rode uien en plantuien zitten resistente rassen in de pijplijn. Het wortelras Norway bleek ook dit jaar sterker op het loof te zijn dan standaardras Nerac. Bejo heeft daarom hoge verwachtingen van Norway voor de biologische teelt.

De bloemenstroken langs de velden vormen een tankstation voor de natuurlijke bestrijders van bladluizen, trips en andere plaaginsecten. Artemisia is vooral een bankerplant waar deze natuurlijke bestrijders zich vermeerderen. De plant lokt de natuurlijke vijanden aan door geurstoffen en hun eigen bladluizen. Deze monofage luizen op de bankerplant vormen geen gevaar voor het teeltgewas maar dienen als voedsel voor de natuurlijke vijanden. Zo 'kweken' bankerplanten een divers gezelschap natuurlijke vijanden in alle stadia van ontwikkeling, die de bladluizen in het naburige teeltgewas continu op een laag niveau houden. Veldmedewerkers van Bejo zagen ook teruglopende schade door trips in prei op een veld omgeven door een strook Artemisia. ■